

Ordu və cəmiyyət

“Erməni faşizmi psixoloji prosesdir”

Rubrikamızın qonağı Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası İşçi qrupunun əməkdaşı, istifadə olan polkovnik Binnət Məmmədovdur.

- Binnət müəllim, erməni terror təşkilatlarının yaranma tarixi və məqsədi barədə danışmağınızı xahiş edirik.

- Araşdırmalar göstərir ki, beynəlxalq terrorizmin tərkib hissəsi olan erməni terrorunun tarixi 100 ildən çoxdur. "Böyük Ermənistan" dövlətinin yaradılmasını qarşısına məqsəd qoymuş radikal erməni təşkilatları bu planı həyata keçirmək üçün siyasi terror aksiyalarından geniş istifadə edilməsini proqram sənədlərində başlıca vasitə, üsul kimi nəzərdə tutublar. Dünyanın müxtəlif məntəqələrində qanlı aksiyalar törətmiş erməni terror təşkilatlarından olan "Hnçak" partiyası 1887-ci ildə Cenevrədə yaradılıb. Qurumun əsas məqsədi "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaqdır. Bu partiyanın proqramının 4-cü bəndində göstərilir ki, qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün təbliğat, təşviqat, terrorizm və dağıdıcı təşkilat yaradılması metodu seçilməlidir. Bundan başqa, ermənilər 1890-cı ildə Tiflisdə "Daşnaksütyun"-erməni federativ inqilab partiyasını yaradıblar. 1892-ci ildə Tiflisdə ilk qurultayını keçirən "Daşnaksütyun" türklərə qarşı sui-qəsdlərin təşkil olunması barədə qərar çıxarmışdı. Bu partiyanın da bir sıra terror qrupları mövcuddur. 1975-ci ildə yaradılan "Ermənistanın azadlığı uğrunda erməni gizli ordusu"nun (ASALA) və digər erməni təşkilatlarının da məqsədi "sələf"lərinin yolunu davam etdirmək, Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı terror aktları həyata keçirməkdir.

- Artıq ötən əsrin sonlarında adlarını çəkdiyiniz bu terror təşkilatları Azərbaycan ərazisində çoxlu sayda terror-təxribat aktları həyata keçirdilər...

- Ermənistan dövlətinin və erməni diasporunun maliyyə və təşkilatı yardımı ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən erməni terrorçu təşkilatlarının Azərbaycan qarşı apardığı terror müharibəsi 80-ci illərdən ardıcıl xarakter aldı. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi və onun ətrafındakı yeddi rayonda kütəvi vahimə yaratmaq, çoxlu insan tələfatına nail olmaq məqsədi ilə Ermənistanın xüsusi xidmət orqanları hərbi əməliyyatların getdiyi ərazilərdən xeyli uzaqda, dinc azərbaycanlı əhalisinin yaşadığı məntəqələrdə 30-

dan çox terror aktı təşkil etdi. Nəticədə, yüzlərlə günahsız insan həlak oldu. "Tbilisi-Bakı" marşrutu ilə hərəkət edən sənişin avtobusunu, "Moskva-Bakı" sənişin qatarını, "Ağdam-Şuşa" istiqamətinə uçan Mi-8 helikopterini, "28 may", "Gənclik", "20 yanvar" metro stansiyalarında törədilən və s. partlayışlar nəticəsində çoxlu sayda soydaşımız erməni terrorunun qurbanına çevrildi.

- Erməni psixologiyasının faşizm ideologiyası aydın görünür...

- Dünyada təsdiqini tapan faktlardan biri də odur ki, anatomiya və sosial elmlər faşizmi qrup psixologiyasının ən pis halı hesab edir. Burada kütlələr nəzərdən çıxır, öz super eqosunu ələ almaqda çətinlik çəkən insanlar işə artıq dağıdıcılıq və yırtıcılıq normal hal kimi qəbul edirlər. Qrup psixologiyası həm sosial təkamülün avanqardı hesab olunur, həm də yanlış yöndətiləcəyi təqdirdə çox çətin mənzərələri yaradan məfhum kimi nəzərdə tutulur. Bütün bunların fonunda tarixi prosesi araşdıranda şişirtmədən deyə bilərik ki, erməni faşizmi psixoloji prosesdir. Təsadüfi deyil ki, milli rəhbərlərinin manipulyasiyaları ilə beyini yuyulan erməni siyasi dairələri və lobbisi saxta tarixlə varolma mücadiləsi ortaya qoyduğunu zənn edir. Həyasızcasına və ikrahdoğurucu formada başqasının ərazisinə sahiblənmək istəyir. Ermənistanın hazırkı rəhbərliyi Yerevanda irqçi və faşist cəlladı Qaryeğin Nijdenin heykəlini ucaltdıraraq, onun açılışında şəxsən iştirak edib, oranı sakirlərin və şəhərə gələn qonaqların ən çox ziyarət etdiyi məkana çevirməyə çalışır.

Təsadüfi deyil ki, ermənilərin haqqında fəxrli danışdığı Andranik öz qeydlərində tükürpədicə insan qətlamını belə təsvir edir: "Mən heç bir şeyin fərqində olmadan bütün Basarkeçər türklərini məhv etdim. Amma güllələrdən istifadə etməyirdim, heyfim gəlirdi, bu insanları məhv etməyin ən asan yolu hamısını quyulara doldurub, üzərlərini daşlarla örtmək idi. Mən də elə etdim, bütün qadın, kişi və uşaqları quyulara atdım, ağızlarını daşlarla örtərək onları ölümlə üz-üzə qoydum". Nə deyəsən? Kütləvi qətləmədən yüz il keçdikdən sonra, Quba şəhərində aşkarlanan iri quyuların məzarlığı da bu insan qatilinin dediklə-

rinin doğru olduğunu üzə çıxartdı.

Qarabağ müharibəsində də işğal olunmuş ərazilərdə erməni faşizminə xas olan, insanlığa sığmayan vəhşi işgəncə metodlarından istifadə olunurdu. Tarix boyu iyrenc üsullara əl atan terrorçular əməlləri ilə faşizmin xarakterini aydın ifadə edirlər. Təkcə XX əsrin ən dəhşət doğuran qətləmi sayılan Xocalı bəziyyəti tarixinə qanlı yazılan qara ləkədir. Xocalı soyqırımı Xatun, Lidisa, Oradur soyqırımı kimi insanlıq tarixinə düşmüş ən qanlı olaydır.

- Erməni daşnaklarının Qafqazda müsəlman əhalisinə, o cümlədən azərbaycanlılara qarşı törətdiyi soyqırımlarından yüz il keçir...

- Tarixdən bəllidir ki, İran və Türkiyə ərazisində yaşayan 300 minə qədər erməni XIX əsrin birinci yarısında çar Rusiyası tərəfindən Azərbaycana köçürülüb. Ermənilər köçürüldükləri ərazilərdə çoxluq təşkil etsinlər deyər çar Rusiyası tərəfindən gizli silahlandırılaraq, hərbi dəstələr yaradıb azərbaycanlılara qarşı soyqırımları törədiblər.

İndiki Ermənistan və Dağlıq Qarabağ ərazisindən azərbaycanlıların kütləvi çıxarılması, dinc əhaliyə qarşı zorakılıq, vəhşiliklər iri dövrlərin himayəsi və köməyi ilə XX əsrin əvvəllərində, xüsusilə 1905-1907-ci illərdə xüsusi vüsət aldı. 1918-ci il martın 31-də isə Bakı şəhərində azərbaycanlıların kütləvi qırğını zamanı Stepan Şaumyan etiraf edir ki, dinc azərbaycanlıların qırğınında Bakı Sovetinin altı min silahlı əsgəri, eyni zamanda "Daşnaksütyun" partiyasının 3-4 minlik silahlı dəstəsi iştirak edib.

Ümumiyyətlə, XX əsrin birinci yarısında Cənubi Qafqazda baş vermiş iki qırğın zamanı - 1905-1907 və 1918-1920-ci illərdə ermənilər tərəfindən bir milyona yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib, öz ev-eşiyindən zorla qovulub. O zaman daşnakların azərbaycanlılara qarşı soyqırımı yalnız Bakı ilə məhdud-

laşmayıb. Qısa müddətdə Şamaxı, Quba, İrəvan, Zəngəzur, Qarabağ, Naxçıvan, Qarsda da azərbaycanlıların qırğını törədilib.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti erməni daşnaklarının törətdikləri bu ağır cinayətlərin araşdırılması üçün Fövqəladə İstintaq Komissiyası yaratsa da, aprel işğalı bu cinayət əməllərini sonadək sübuta yetirməyə imkan vermədi. Yalnız 1998-ci il martın 26-da ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanında həmin dəhşətli hadisələrə adekvat siyasi qiymət verildi. 31 mart "Azərbaycanlıların soyqırımı günü" elan edildi.

Bu ilin əvvəlində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 1918-ci il 31 mart azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi ilə bağlı sərəncam imzaladı. Sərəncama uyğun olaraq ölkədə keçiriləcək geniş tədbirlər planı təsdiqləndi.

Bu günlərdə xalqımız 31 mart soyqırımı qurbanlarını böyük ehtiramla yad etdi. Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası da 31 mart azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans keçirdi. "1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi. Müasir dövrdə soyqırımı, hərbi təcavüz və etnik təmizləmə siyasəti" mövzusunda keçirilən konfransda Azərbaycan ilə yanaşı, Türkiyə, Rusiya, ABŞ, Almaniya, Fransa, İrlandiya və Gürcüstandan tanınmış alimlər, tarixçilər iştirak etdilər. Konfransın keçirilməsində əsas məqsəd ölkə prezidentinin sərəncamından irəli gələn vəzifələrin icrası, XX əsrin əvvəllərində erməni milətçiləri və terror-quldur dəstələri, o cümlədən Daşnaksütyun partiyası tərəfindən bölgədə törədilmiş soyqırımı cinayətlərinin araşdırılmaq, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmaq idi.

- Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlanandan bəri döyüşlər zamanı əsir-girov və itkin düşən şəxslər barədə Dövlət Komissiyası hansı işləri həyata keçirir?

- Dövlət komissiyası Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1993-cü il 13 yanvar tarixli sərəncamı ilə yaradılıb. Komissiya beynəlxalq humanitar hüquq normalarına uyğun olaraq aidiyyəti beynəlxalq təşkilatlar, xüsusən də Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində fəaliyyət göstərir. Komissiyanın vacib vəzifəsi itkin düşmüş vətəndaşlar bar-

rədə məlumatları mərkəzləşdirilmiş qaydada toplamaq və sistemləşdirmək, onların axtarışını təşkil etmək, əsir-girovluqda olanların azad edilməsindən ibarət olub. Müdafiə Nazirliyində, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətində və Daxili İşlər Nazirliyində, Qızıl Aypara Cəmiyyətində, bir sıra digər ictimai təşkilatlar, habelə ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən pərakəndə halda toplanan məlumatları bir mərkəzə yönəltmək, əsir və girovların qeyri-mütəşəkkil surətdə, daha çox isə fərdi qayda dəyişdirilməsi və azad edilməsi prosesini Dövlət nəzarəti altına keçirmək məqsədi ilə zəruri tədbirlər görülmüş. Ötən müddət ərzində vacib olan vəzifələrdən biri də itkin düşmüş, əsir və girov götürülmüş vətəndaşların valideynləri, yaxın qohumları və bu məsələlərlə maraqlanan vətəndaşların qəbulu, onlarla aparılan iş olub. Vətəndaşlar demək olar ki, hər gün işçi qrupunun əməkdaşları tərəfindən qəbul edilir, qaldırdıqları məsələlər araşdırılır.

Ermənistanın Azərbaycanla təcavüzü, bir milyondan artıq azərbaycanlının qaçqın və məcburi köçkün şəraitinə düşməsi, ermənilər tərəfindən törədilmiş terrorçuluq əməlləri, soyqırımı cinayətləri, əsir-girovlara münasibətdə beynəlxalq humanitar hüquq normalarının pozulması barədə həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması, insanlığa qarşı cinayət olan Xocalı soyqırımının illərdən illərlə əlaqədar "Xocalıya Ədalət" kampaniyası və "31 mart azərbaycanlıların soyqırımı günü" ilə bağlı xarici ölkələrdə, respublika ərazisində müvafiq tədbirlərin keçirilməsində Dövlət Komissiyası yardımçı olur.

- Ordumuzun əsgər və zabitlərinə arzu və istəkləriniz.

- İlk növbədə, ordumuzun əsgər və zabitlərinə möhkəm cansağlığı arzu edirəm ki, Vətənimizin keşiyində daim ayıq-sayıq olsunlar. Hiyləgər düşmənin təxribat planlarının qarşısının alınmasında çeviklik nümayiş etdirlərsinlər. Hərbi anda hər an sədaqətli olsunlar. Qarşımızda Vətənimizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi kimi şərəfli bir vəzifə dayanır. Bu gün yaşımdan və mövqeyimdən asılı olmayaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşı ölkəmizin Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda əmrinə hazırdır.

- Müsahibəyə görə çox sağ olun.

Müsahibəni apardı:
Lalə HÜSEYNOVA,
"Azərbaycan Ordusu"